

การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาเทศกาลบุฟเฟต์ผลไม้ จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ชุตินา เหล่าทวีสุข* และ อุดมศักดิ์ ศीलประชาวศ์**

บทคัดย่อ

จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกของประเทศไทยที่ได้รับความนิยมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้เป็นอย่างมาก แต่เนื่องด้วยในปัจจุบันสวนผลไม้ในจังหวัดเหล่านี้ยังขาดความหลากหลายและความน่าสนใจของรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ประกอบทัศนียภาพของสวนผลไม้ยังขาดความสวยงาม การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเต็มใจจะจ่ายเพื่อการปรับปรุงทัศนียภาพและเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่การประเมินมูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้ โดยใช้เทคนิคสมมติเหตุการณ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเต็มใจจะจ่ายเพื่อการปรับปรุงดังกล่าว ซึ่งมูลค่าความเต็มใจจะจ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 188 บาทต่อคน และมูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้เมื่อมีการปรับปรุงทัศนียภาพและรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ประมาณ 78 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังสวนผลไม้บุฟเฟต์ที่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปกลับเฉลี่ยคนละ 598 บาท ค่าอาหารและเครื่องดื่มเฉลี่ยคนละ 421 บาท ค่าที่พักเฉลี่ยคนละ 636 บาท และมีค่าใช้จ่ายด้านของฝากเฉลี่ยคนละ 562 บาท

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร บุฟเฟต์ผลไม้ ความเต็มใจจะจ่าย

*Supply Chain & Merchandise Planning Executive, บริษัทเอก-ชัย ดิสทริบิวชั่น ซิสเทม จำกัด และ นักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 118 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 - Email: chutima1040@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 118 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 E-mail: sudomsak@yahoo.com

Income Generating from Agro-tourism: A Case Study of Fruit-buffet Festival in Rayong, Chanthaburi and Trat Province

Chutima Laotaweessook* Udomsak Seenprachawong**

Abstract

Rayong, Chanthaburi, and Trat are best known for their fruit-buffet festival. However, the orchards associating with the tourism in these provinces are not much attractive to tourists. They lack interesting activities which tourists want to participate. Moreover, surrounding environments in the orchards the scenery are not well-managed. This study aims to study tourists' willingness to pay for improving surrounding environment and introducing new activities to the orchards. The results of the study can then be used to estimate the incremental economic benefits of the project. This study employs Contingent Valuation Method to estimate tourists' willingness to pay. It has been found that the majority of the respondents are willing to pay for additional entrance fee for the improvement. The average value of the willingness to pay is 188 baht per person. The incremental economic value of the project is estimated at 78 million baht per year. Furthermore, the average traveling expense for a round trip is 598 baht per person. The average expense for foods and beverages is 421 baht per person. The average accommodation expense is 636 baht per person. The average souvenir expense is 562 baht per person.

Keywords: Agro-Tourism, Fruit Buffet, Willingness to Pay

* Supply Chain & Merchandise Planning Executive, Ake-Chai Distribution System Company Limited and Graduate student, School of Development Economics, National Institute of Development Administration, 118 Seri Thai Road, Klong-Chan, Bangkok, Bangkok 10240 - Email: chutima1040@gmail.com

** Associate professor of Economics, School of Development Economics, National Institute of Development Administration, 118 Seri Thai Road, Klong-Chan, Bangkok, Bangkok 10240 E-mail: sudomsak@yahoo.com

1.บทนำ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติ ต้องการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ทำกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยก็มีความพร้อมของทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าว (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2557 ผลการสรุปรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของประเทศไทยกลับมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (กรมส่งเสริมการเกษตร 2558) นอกจากนี้ ญัตติพวงษ์ ฉายแสงประทีป (2557, น.312) กล่าวว่า ภาคตะวันออกของประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด เมื่อคิดเป็นอัตราส่วนต่อหนึ่งจังหวัด กล่าวคือ ใน 1 จังหวัดจะมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมาณ 19 แห่ง โดยจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เป็นที่นิยมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบบูปเฟต์ผลไม้ และยังได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจากภาครัฐภายใต้สโลแกน “อร่อยทุกไร่ ชิมไปทุกสวน” อีกด้วย

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากตัวเลขที่แสดงรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในรอบหลายปีที่ผ่านมา ประกอบกับการที่ภาคตะวันออกมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคิดเป็นอัตราส่วนต่อ 1 จังหวัดมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยใช้สวนผลไม้ในภาคตะวันออก ได้แก่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เป็นพื้นที่ศึกษา ซึ่งช่วงระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคมของทุกปีเป็นฤดูผลไม้ของทั้ง 3 จังหวัดดังกล่าว สวนผลไม้ในแต่ละจังหวัดจะมีการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทานผลไม้แบบบูปเฟต์ เปิดสวนให้นักท่องเที่ยวเข้าชมและสามารถเก็บผลไม้จากต้นได้ ซึ่งผลไม้ที่พบได้มากใน 3 จังหวัดนี้ประกอบด้วย เงาะ มังคุด ทุเรียน สละ ลองกอง เป็นต้น โดยแต่ละสวนจะมีการเก็บค่าบริการในอัตราที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมแล้วสวนผลไม้เหล่านี้ยังขาดความหลากหลายและความน่าสนใจของรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ คือ ศึกษาความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวเพื่อการปรับปรุงทัศนียภาพและเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมและประเมินมูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบบูปเฟต์ผลไม้เมื่อมีการปรับปรุงทัศนียภาพและรูปแบบกิจกรรมภายในสวน โดยใช้เทคนิคสมมติเหตุการณ์ (Contingent Valuation Method - CVM) รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายและศึกษาค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างการเดินทางมายังสวนผลไม้ด้วย โดยผลการศึกษสามารถเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน โดยนำผลการศึกษาไปแปลงเป็นนโยบายเพื่อใช้พัฒนาและเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบูปเฟต์ผลไม้และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบอื่นๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะของอุปสงค์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถกระตุ้นและฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยวของภูมิภาคและของประเทศไทยต่อไป

2. ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวของไทยมีอยู่ค่อนข้างจำกัด เช่น งานนิกร วิฑาบัณฑิต (2554) ได้ประเมินมูลค่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 9 ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้างโดยใช้วิธีสมมติเหตุการณ์เพื่อหาความเต็มใจจ่ายของประชาชนที่จะเข้าชมพิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 9 ในรูปแบบของค่าธรรมเนียมในการเข้าชม โดยสอบถามจากผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 250 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 9 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 274 บาทต่อคนต่อครั้ง คิดเป็นมูลค่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้เท่ากับ 222.38 ล้านบาทต่อปี การศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่าการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 9 จะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 9 ให้กับประเทศเพิ่มขึ้นปีละ 222 ล้านบาท

งานวิจัยของกองทัพ โนนสืบเผ่า (2556) ถือเป็นตัวอย่างที่ดีของการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ของการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวในหมวดการคมนาคมขนส่ง ซึ่งใช้กรณีศึกษาเป็นการเดินทางโดยรถไฟ โดยเป็นการศึกษาความเต็มใจจ่ายของผู้โดยสารรถไฟเพื่อการปรับปรุงความสะดวกและความปลอดภัยบนขบวนรถไฟของผู้โดยสารชั้น 2 โดยอาศัยเทคนิคสมมติเหตุการณ์ว่าหากมีการปรับปรุงเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยบนขบวนรถไฟในอนาคตให้ดีขึ้นแล้วจะมีความเต็มใจจ่ายค่าโดยสารเพิ่มขึ้นเท่าใด เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้โดยสารรถไฟชั้น 2 ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ผลการศึกษาพบว่าในด้านการปรับปรุงความสะดวก ผู้โดยสารมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มจากค่าโดยสารอัตราเดิมเฉลี่ยเท่ากับ 296 บาทสำหรับผู้โดยสารชาวไทย และยินดีจ่ายเพิ่มเฉลี่ยเท่ากับ 527 บาทสำหรับผู้โดยสารต่างชาติ ในส่วนของการปรับปรุงเรื่องความปลอดภัยนั้น ผู้โดยสารชาวไทยและชาวต่างชาติมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นจากค่าโดยสารที่ใช้ในการเดินทางในแต่ละครั้งเฉลี่ยเท่ากับ 241 บาท และเท่ากับ 387 บาท ตามลำดับ อีกตัวอย่างหนึ่งของการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ของการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวโดยใช้กรณีศึกษาเป็นการท่องเที่ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ คือ งานศึกษาของ รติ ธีรการณวงศ์ (2548) โยอาศัยใช้เทคนิคสมมติเหตุการณ์ในการศึกษาความเต็มใจจ่ายค่าเข้าชมหมีแพนด้า ซึ่งมีสถานการณ์สมมติให้มีการปรับปรุงการบริการ ความสะดวกและความปลอดภัยของสวนสัตว์ รวมถึงเพิ่มระยะเวลาการเข้าชมหมีแพนด้า แล้วสอบถามค่าธรรมเนียมที่ยินดีจะจ่ายสูงสุด ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเต็มใจจ่ายค่าเข้าชมหมีแพนด้าที่ราคา 97 บาท และสำหรับ นักท่องเที่ยวต่างชาติมีมูลค่าความเต็มใจจ่ายค่าเข้าชมหมีแพนด้าที่ราคา 245 บาท ทั้งนี้ ความเต็มใจจ่ายที่ประเมินได้ยังมีค่ามากกว่าอัตราค่าธรรมเนียมที่เก็บในปัจจุบันอีกด้วย เมื่อนำมูลค่าความเต็มใจจ่ายเพื่อเข้าชมหมีแพนด้ามาประมาณการรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราใหม่ จะได้มูลค่าประมาณ 41 ล้านบาทต่อปี

ตัวอย่างงานศึกษาของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ งานศึกษาของ Adam (1989) ซึ่งใช้เทคนิคสมมติเหตุการณ์ในการศึกษาความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อการล่าไก่ฟ้าช่วงฤดูการล่าไก่ฟ้า ปี ค.ศ. 1986 ในมลรัฐโอเรกอนของนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง ด้วยรูปแบบคำถามปลายปิดครั้งเดียว และวิเคราะห์เปรียบเทียบ

เทียบรูปแบบการเก็บค่าธรรมเนียม 2 แบบ คือ การเก็บค่าธรรมเนียมแบบอัตราเดียวกับแบบราคาแตกต่างกันตามระดับรายได้ ผลการศึกษาพบว่า การเก็บค่าธรรมเนียมด้วยอัตราเดียวให้รายรับรวมที่สูงกว่าโดยเสนอให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมการล่าไก่ฟ้าที่ 14 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่ง ณ ระดับราคานี้จะทำให้นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำมีจำนวนลดลงเหลือเพียง 1 ใน 4 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำที่มีอยู่เดิม

งานศึกษาของ Baral and Bhattarai (2008) เป็นตัวอย่างการสร้างรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติโดยอาศัยเทคนิคสมมติเหตุการณ์เพื่อศึกษาความเต็มใจจะจ่ายค่าเข้าชมที่เพิ่มขึ้นของอุทยานแห่งชาติอันนะปุระณะในประเทศเนปาล ค่าเข้าชมที่เพิ่มขึ้นจะนำไปใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ การศึกษานี้ได้สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 315 คน ที่เดินทางมาจากประเทศต่างๆ 27 ประเทศ ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2006 ผลการศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยความเต็มใจจะจ่ายเท่ากับ 69 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งสูงกว่าค่าธรรมเนียมในการเข้าชมในปัจจุบันคือ 27 ดอลลาร์สหรัฐฯ การศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่า อุทยานแห่งชาติมีศักยภาพในการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นด้วยการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ด้านท่องเที่ยวให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาทั้ง 4 เรื่องทำให้ได้ข้อสรุปว่า เราสามารถใช้เทคนิคสมมติเหตุการณ์เพื่อประมาณการผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงนำเทคนิคสมมติเหตุการณ์มาใช้เพื่อประมาณการรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวโดยใช้กรณีศึกษาเป็นนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้

3. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้เทคนิคสมมติเหตุการณ์โดยใช้รูปแบบคำถามปลายปิดชั้นเดียว (Single bounded CVM) เพราะมีความเหมาะสมในเชิงนโยบายมากกว่าคำถามปลายเปิดแบบสองครั้งที่เป็นการศึกษาในเชิงทฤษฎี (อูตมศักดิ์ ศิลประชาวศ์, 2556) และการศึกษาเลือกใช้วิธีการจ่ายเงิน (Payment Vehicle) เป็นการจ่ายค่าเข้าชมสวนผลไม้

การวัดค่าความเต็มใจจะจ่ายเพื่อการปรับปรุงทัศนียภาพและเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมภายในสวนจะใช้แบบจำลองผลต่างอรรถประโยชน์ (Utility Difference Model) ของ Hanemann (1984) ที่ได้อธิบายว่า อรรถประโยชน์ทางอ้อมของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับรายได้ (M) ค่าเข้าชม (Bid) คุณภาพของทัศนียภาพและกิจกรรม (Q) และตัวแปรควบคุม (S) หากนักท่องเที่ยวยินดีจ่ายค่าเข้าชมที่สูงขึ้นเพื่อให้ได้รับทัศนียภาพที่ดีขึ้น และกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น นั่นคือ อรรถประโยชน์ทางอ้อมที่ระดับ V_1 จะมีความสูงกว่าอรรถประโยชน์ทางอ้อมที่ระดับ V_0 ดังที่แสดงอยู่ในสมการที่ (1)

$$V_1(M - Bid, Q^1; S) > V_0(M - 0, Q^0; S) \quad (1)$$

ดังนั้นจะได้ว่า ความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวยินดีจะจ่ายค่าเข้าชมที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้รับการบริการที่ดีขึ้น (นั่นคือ $Q_1 > Q_0$) สามารถเขียนเป็นสมการทางคณิตศาสตร์ดังนี้

$$Prob(yes) = Prob(V_1(M - Bid, Q^1) + \varepsilon_1 > V_0(M - 0, Q^0) + \varepsilon_0) \quad (2)$$

ในที่นี้ ε_0 และ ε_1 คือ ตัวแปรสุ่มตามแบบจำลองอรรถประโยชน์โดยสุ่ม (random utility model) และสมมติให้มีการแจกแจงแบบโลจิสติก (logistic distribution) จะได้ว่า

$$Prob(yes) = \frac{1}{1 + e^{-\Delta v}} \quad (3)$$

โดยที่ $\Delta v = V_1 - V_0$ และเมื่อกำหนดให้อรรถประโยชน์ทางอ้อมเป็นแบบเชิงเส้นตรง จะได้ว่า $\Delta v = \alpha - \beta \cdot Bid + \sum \gamma_k S_k$ โดยที่ α, β, γ_k เป็นค่าพารามิเตอร์ในฟังก์ชันอรรถประโยชน์ทางอ้อม ซึ่งจะประมาณค่าต่างๆ เหล่านี้ได้จากสมการที่ (4) ดังนี้

$$Log\left(\frac{Prob(yes)}{1 - Prob(yes)}\right) = \alpha - \beta \cdot Bid + \sum \gamma_k S_k \quad (4)$$

เมื่อได้ค่าประมาณของพารามิเตอร์ต่างๆ มาแล้ว ก็จะสามารถคำนวณค่าความเต็มใจจะจ่ายเฉลี่ยได้จากสมการที่ (5) ดังนี้

$$\text{ความเต็มใจจะจ่ายเฉลี่ยต่อคน} = \frac{\alpha + \sum \gamma_k S_k}{\beta} \quad (5)$$

โดยตัวแปรที่ใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองข้างต้นแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง+

ตัวแปร	คำอธิบาย
PAY	ความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการบุฟเฟต์ผลไม้เพื่อการปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมและทัศนียภาพของสวนผลไม้ PAY = 1 เมื่อผู้ตอบยินดีจะจ่าย PAY = 0 เมื่อผู้ตอบไม่ยินดีจะจ่าย
GEN	เพศ GEN = 1 เมื่อผู้ตอบเป็นเพศชาย GEN = 0 เมื่อผู้ตอบเป็นเพศหญิง
AGE	อายุ (ปี)
STATUS	สถานภาพ STATUS = 1 เมื่อผู้ตอบเป็นโสด STATUS = 0 เมื่อผู้ตอบตอบเป็นอย่างอื่น
OCC	อาชีพ OCC = 1 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน OCC = 0 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพอื่นๆ
EDU	จำนวนปีที่ศึกษาในสถาบันการศึกษา (ปี)
INC	รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม (บาท/เดือน)
ADD	ภูมิลำเนา ADD = 1 เมื่อผู้ตอบมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดระยอง จันทบุรี หรือตราด ADD = 0 เมื่อผู้ตอบแบบมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดอื่นๆ
BID	ระดับราคาเสนอ (บาท) มีทั้งสิ้น 4 ระดับ ได้แก่ 50, 100, 150, 200

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเทศกาลบุฟเฟต์สวนผลไม้ที่จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้เป็นข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวเฉพาะปี พ.ศ. 2558 เนื่องจากปี พ.ศ. 2558 เป็นปีที่เริ่มมีการเก็บสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวแยกเฉพาะกลุ่มที่มาท่องเที่ยวสวนผลไม้บุฟเฟต์ และใช้ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวสวนผลไม้บุฟเฟต์ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ในช่วงระหว่างเดือนเมษายน ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2558 (พิจารณาเฉพาะช่วงฤดูผลไม้) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสวนผลไม้ที่เปิดให้บริการและจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนสวนผลไม้บุฟเฟต์ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ในช่วงระหว่างเดือน เมษายน ถึง กรกฎาคม ปี พ.ศ.2558

จังหวัด	จำนวนสวนผลไม้ที่เปิดบริการ	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนสวนผลไม้บุฟเฟต์ (คน)
ระยอง	14	339,733
จันทบุรี	9	71,850
ตราด	5	6,300
รวม	28	417,883

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดระยอง และสำนักงานจังหวัดตราด และจากการสอบถามรายสวนในจังหวัดจันทบุรี

เนื่องจากในการศึกษาค้างนี้มีข้อจำกัดทั้งในเรื่องเวลาและงบประมาณที่ใช้ในการศึกษา ดังนั้นการศึกษาถึงลักษณะของประชากรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาโดยใช้ตัวแทนของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คำนวณโดยใช้สูตร Yamane (Taro Yamane, 1973:125) คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ขนาดของประชากร
 e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรที่ใช้คำนวณกลุ่มตัวอย่างคือ สถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวสวนผลไม้บุปผาในจังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ 417,883 คนต่อปี โดยจะแทนค่าประชากรนี้ลงในสูตร Yamane ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 จะได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ

$$n = \frac{417,883}{1 + 417,883(0.05)^2} = 399.62 \approx 400$$

จากการคำนวณจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane จะได้จำนวนตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวสวนผลไม้บุปผาใน 3 จังหวัดดังกล่าว เท่ากับ 400 ตัวอย่าง จากนั้นจะทำการคำนวณหาจำนวนตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวสวนผลไม้บุปผาในแต่ละจังหวัดโดยวิธีแบ่งตามสัดส่วน (ณัฐดนัย สันธินันท์, 2552:33) ดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N} \quad [2]$$

เมื่อ n_i = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในแต่ละจังหวัด
 i = 1, 2, 3
 n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 400 ตัวอย่าง
 N_i = จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังสวนผลไม้บุปผาในจังหวัด
 N = จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังสวนผลไม้บุปผาของทั้ง 3 จังหวัดรวมกัน

ตารางที่ 3 จำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนตัวอย่างจาก 3 จังหวัด

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงที่สวนเปิดบริการ (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
ระยอง	339,733	325
จันทบุรี	71,850	69
ตราด	6,300	6
รวม	417,883	400

ที่มา: จากการคำนวณ

หลังจากกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวตัวอย่างของแต่ละจังหวัดแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเทศกาลบุฟเฟต์ผลไม้ในทั้ง 3 จังหวัดดังกล่าว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จนครบทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเทศกาลบุฟเฟต์ผลไม้ที่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความเต็มใจจะจ่าย ทั้งหมดจำนวน 400 ชุด แต่เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเนื่องจากฤดูผลไม้ของจังหวัดในภาคตะวันออกอยู่ในช่วงระหว่างเดือนเมษายนจนถึงเดือนกรกฎาคมของทุกปี จึงกำหนดขอบเขตระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นช่วงระหว่าง เดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 เป็นเวลา 2 เดือน สำหรับสวนผลไม้ในจังหวัดจันทบุรีและตราด และช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 สำหรับสวนผลไม้ในจังหวัดระยอง เนื่องจากสวนผลไม้ได้เปิดให้บริการตลอดทั้งปี โดยจังหวัดระยองเก็บข้อมูลจากสวนละไม จังหวัดจันทบุรีเก็บข้อมูลจากสวนเคพีการ์เด้น และจังหวัดตราดเก็บข้อมูลจากสวนคุณไพฑูรย์

ข้อมูลทุติยภูมิได้จากการศึกษาและค้นคว้าทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ต้องการศึกษาจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมการท่องเที่ยว กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น

จากแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยวเพื่อการปรับปรุงทัศนียภาพและกิจกรรมของสวนที่มีการเปิดบริการบุฟเฟต์ผลไม้ แบ่งรายละเอียดของคำถามออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน โดยแบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวเทศกาลบุฟเฟต์ผลไม้ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยว และส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม (ดูตัวอย่างแบบสอบถามในภาคผนวก)

คำถามเกี่ยวกับความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยว เป็นการสมมติเหตุการณ์ว่าจะมีการปรับปรุงทัศนียภาพเพิ่มความสวยงามและความร่มรื่นภายในสวน รวมถึงจะเพิ่มความหลากหลายของอาหารที่ทำจากผลไม้และกิจกรรมภายในสวนผลไม้ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม และมีการปรับปรุงการจัดสรร

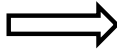
ผลไม้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว (ดูภาพที่ 1) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามว่ายินดีจะจ่ายเงินเพิ่มขึ้นจากค่าบริการอัตราเดิมหรือไม่หากมีการปรับปรุงดังกล่าว รูปแบบคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามเป็นรูปแบบคำถามปลายปิดที่มีการเสนอราคาแบบครั้งเดียว โดยถามว่า “หากมีการปรับปรุงทัศนียภาพและเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมต่างๆภายในสวนผลไม้ที่มีการเปิดให้ท่องเที่ยวในลักษณะของบุฟเฟต์ผลไม้ ท่านมีความเต็มใจจะจ่ายค่าเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นจำนวนเงิน B บาท หรือไม่ ” โดยการกำหนดอัตราค่าบริการหรือราคาเสนอไม่ควรต่ำกว่า 4 ค่า และไม่ควรมากเกิน 6 ค่า (ฤกษ์รัตน์ ปักกันตร์ธร, 2548:47) ดังนั้น ค่าบริการส่วนที่เพิ่มขึ้นในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 4 ค่า ได้แก่ 50 บาท 100 บาท 150 บาท และ 200 บาท ซึ่งราคาเสนอ 4 ค่าที่ระบุข้างต้นนี้ ได้จากการทำ Pre-test โดยใช้คำถามปลายเปิดสอบถามความเต็มใจจะจ่ายจากผู้ตอบจำนวนหนึ่ง จากนั้นเลือกราคาเสนอที่มีค่าความถึมากที่สุดหรือมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบบราคานั้นซ้ำกันมากที่สุดออกมา 4 อันดับ เพื่อนำมาใช้ในการสอบถามในแบบสอบถามปลายปิดต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จะใช้เครื่องมือทางสถิติเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ โปรแกรม SPSS โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคม การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวรวมถึงค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวเทศกาลบุฟเฟต์ผลไม้ โดยเสนอในรูปแบบของตารางและแสดงค่าทางสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถึ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด เป็นต้น ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือ การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง และนำค่าสัมประสิทธิ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติมาใช้ในการคำนวณค่าความเต็มใจจะจ่ายต่อไป

รูปที่ 1: แสดงการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมและทัศนียภาพของสวนผลไม้ ก่อนและหลังได้รับการปรับปรุง

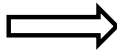
ไม่มีทางเดินที่สะดวก

ทำทางเดินและตกแต่งด้วยดอกไม้

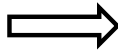
ไม่มีชุมชนผลไม้

จัดชุมชนผลไม้ให้นักท่องเที่ยวถ่ายภาพ

ไม่มีกิจกรรมชดชาวสวน

บริการชดชาวสวนให้สวมเพื่อถ่ายภาพ

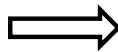
ไม่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวแปรรูปผลไม้

นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมแปรรูปผลไม้ด้วยตนเอง

บริการเฉพาะบุฟเฟ่ต์ผลไม้และอาหารทั่วไป

อาหารที่แปรรูปจากผลไม้ไว้ในรายการบุฟเฟ่ต์ด้วย เช่น ส้มตำ ไก่ทอดฯ

4. ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังสวนผลไม้ที่เปิดให้บริการลักษณะบุฟเฟต์ผลไม้ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58 มีอายุเฉลี่ย 34.09 ปี โดยมากมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 53.25 นอกนั้นมีสถานภาพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 46.75 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 46.75 และประกอบอาชีพอื่นๆร้อยละ 53.25 ด้านการศึกษาพบว่า มีระดับการศึกษาเฉลี่ย 14.84 ปี (เฉลี่ยจากจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 35,568.75 บาทต่อคน ซึ่งโดยส่วนมากมีรายได้สุทธิต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 ถึง 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมามีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001 ถึง 30,000 บาท และระหว่าง 30,001 ถึง 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.25 และร้อยละ 11.50 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ร้อยละ 15.25 ซึ่งร้อยละ 84.75 มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นๆ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 4

ในด้านการรับรู้ข้อมูลและพฤติกรรมการท่องเที่ยวสวนผลไม้ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ร้อยละ 54.25 ทราบข่าวเกี่ยวกับสวนผลไม้บุฟเฟต์จากอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือร้อยละ 38.50 ทราบข่าวจากเพื่อน/ญาติ/คนในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนมากไม่เคยมาท่องเที่ยวสวนผลไม้ที่เปิดให้บริการลักษณะบุฟเฟต์ผลไม้มาก่อน (มาเป็นครั้งแรก) คิดเป็นร้อยละ 68.25 และอีกร้อยละ 31.75 เคยมาเที่ยวสวนผลไม้บุฟเฟต์แล้ว นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมักเดินทางมาท่องเที่ยวสวนผลไม้กับญาติพี่น้อง/ครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมาจะเดินทางมากับเพื่อน/ผู้ร่วมงานคิดเป็นร้อยละ 38.25 โดยมีการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเป็นยานพาหนะในการเดินทางมายังสวนผลไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72 มีสวนผลไม้บุฟเฟต์เป็นจุดหมายปลายทางหลักในการท่องเที่ยว และจากการสอบถามวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวสวนผลไม้บุฟเฟต์จากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมาทานผลไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.75 รองลงมาคือมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ อุดหนุนผลไม้จากชาวสวนโดยตรง ต้องการศึกษาค้นคว้าหาความรู้, มีกิจกรรมที่น่าสนใจ และอยู่ใกล้ที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 80.50, 21.50, 14.25, 13.75 และ 5.25 ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 81.75 มีความคิดว่าการซื้อผลไม้จากสวนโดยตรงมีความแตกต่างจากการซื้อจากพ่อค้าขายปลีกตามท้องตลาด โดยให้เหตุผลว่ามีความแตกต่างในเรื่องความน่าเชื่อถือในคุณภาพของผลไม้ ซึ่งเชื่อว่าผลไม้ที่ซื้อจากสวนโดยตรงมีความสดใหม่กว่า และมีคุณภาพโดยรวมที่ดีกว่าผลไม้ที่ซื้อจากตลาด และยังพบว่าร้อยละ 90 ของกลุ่มตัวอย่างต้องการกลับมาเยือนสวนผลไม้บุฟเฟต์อีกครั้งภายในระยะเวลา 3 ปีข้างหน้า

ตารางที่ 4 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ	ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1.เพศ			5.อาชีพ		
ชาย	168	42.00	พนักงานบริษัทเอกชน	187	46.75
หญิง	232	58.00	อื่นๆ	213	53.25
รวม	400	100.00	รวม	400	100.00
2.อายุเฉลี่ย (ปี)	34.09		6. รายได้สุทธิ(บาท/เดือน)		
3.สถานภาพ			รายได้เฉลี่ยต่อเดือน(บาท)	35,568.75	
โสด	213	53.25	น้อยกว่า 5,000	16	4.00
อื่นๆ	187	46.75	5,001 – 10,000	21	5.25
รวม	400	100.00	10,001 – 20,000	130	32.50
4.ระดับการศึกษา			20,001 – 30,000	81	20.25
ระดับการศึกษาเฉลี่ย(ปี)	14.84		30,001 – 40,000	46	11.50
ไม่ได้รับการศึกษา	1	0.25	40,001 – 50,000	25	6.25
ประถมศึกษา	13	3.25	50,001 – 60,000	21	5.25
มัธยมศึกษาตอนต้น	16	4.00	60,001 – 70,000	13	3.25
มัธยมศึกษาตอนปลาย			70,001 – 80,000	11	2.75
และอนุปริญญา	83	20.75	80,001 – 90,000	3	0.75
ปริญญาตรี	232	58.00	90,001 – 100,000	13	3.25
ปริญญาโท	47	11.75	มากกว่า 100,000	20	5.00
สูงกว่าปริญญาโท	8	2.00	รวม	400	100.00
			7. ภูมิสำเนา		
			ระยอง,จันทบุรี,ตราด	61	15.25
			อื่นๆ	339	84.75
รวม	400	100.00	รวม	400	100.00

การศึกษานี้ได้แบ่งข้อมูลค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าโดยสารหรือค่าน้ำมัน ด้านค่าที่พัก ด้านค่าอาหารและเครื่องดื่ม และด้านค่าของฝาก โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังสวนผลไม้บุปผ์ที่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีค่าโดยสารทั้งขาไปและกลับเฉลี่ยเท่ากับ 598.02 บาทต่อคน ค่าอาหารและเครื่องดื่มเฉลี่ยเท่ากับ 421.51 บาทต่อคน ค่าที่พักเฉลี่ยเท่ากับ 636.95 บาทต่อคน และมีค่าใช้จ่ายด้านของฝากเฉลี่ยเท่ากับ 562.56 บาทต่อคน

จากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ระดับราคาเสนอ ระดับราคาละ 100 ชุด พบว่า ที่ระดับราคา 50 บาท มีผู้เต็มใจจะจ่าย 86 คน ไม่เต็มใจจะจ่าย 14 คน ในขณะที่ระดับราคา 100 บาท มีผู้เต็มใจจะจ่าย 77 คน ไม่เต็มใจจะจ่าย 23 คน ส่วนที่ระดับราคา 150 บาท มีผู้เต็มใจจะจ่าย 58 คน ไม่เต็มใจจะจ่าย 42 คน และที่ระดับราคา 200 บาท มีผู้เต็มใจจะจ่ายทั้งหมด 42 คน และไม่เต็มใจจะจ่าย 58 คน และยังพบว่าเมื่อระดับราคาเสนอเพิ่มขึ้นจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เต็มใจจ่ายจะลดลงตามลำดับ ซึ่งโดยรวมแล้วมีผู้เต็มใจจะจ่ายทั้งหมด 263 คน และไม่เต็มใจจะจ่ายทั้งหมด 137 คน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เต็มใจและไม่เต็มใจจ่ายค่าบริการในแต่ละระดับราคา

ราคา(บาท)	จำนวนคนที่เต็มใจจะจ่าย		จำนวนคนที่ไม่เต็มใจจะจ่าย		รวม	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
50	86	32.70	14	10.22	100	25.00
100	77	29.28	23	16.79	100	25.00
150	58	22.05	42	30.66	100	25.00
200	42	15.70	58	42.36	100	25.00
รวม	263	100.00	137	100.00	400	100.00

จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 400 คน มีผู้ที่เต็มใจจะจ่ายค่าบริการเพื่อปรับปรุงทัศนียภาพ และเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมในสวนจำนวน 263 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีความเต็มใจจ่ายต้องการให้สวนผลไม้ต่างๆ ที่ให้บริการในลักษณะบุฟเฟต์ผลไม้มีการปรับปรุงกิจกรรมโดยมีการเพิ่มอาหารที่แปรรูปจากผลไม้ภายในสวนไว้ในรายการบุฟเฟต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65 อันดับที่สองคือต้องการให้มีการปรับทัศนียภาพภายในสวนในช่วงที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมสวน คิดเป็นร้อยละ 58.94 อันดับที่สามต้องการให้จัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการแปรรูปผลไม้อย่างง่ายด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 52.85 อันดับที่รองลงมาคือ ต้องการให้ มีการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของผลไม้ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว บริการสปาผิวเปลือกมังคุด และถ่ายทอดวิถีชีวิตชาวสวนผ่านการปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 43.73, 39.16 และ 38 ตามลำดับ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้ที่ต้องการและผู้ที่ไม่ต้องการให้ปรับปรุงกิจกรรมและทัศนียภาพภายในสวน (พิจารณาเฉพาะผู้ที่เต็มใจจะจ่ายจำนวน 263 คน)

รูปแบบกิจกรรม	จำนวนผู้ที่ต้องการให้ปรับปรุง		จำนวนผู้ที่ไม่ต้องการให้ปรับปรุง		รวม	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1.การปรับทัศนียภาพภายในสวน	155	58.94	108	41.06	263	100.00
2.รวมอาหารที่แปรรูปจากผลไม้ในสวนไว้ในรายการบุฟเฟต์ด้วย	171	65	92	35	263	100.00
3.ถ่ายทอดวิถีชาวสวนผ่านการปฏิบัติจริง	100	38	163	62	263	100.00
4.แปรรูปผลไม้อย่างง่ายด้วยตนเองและบริการชุดชาวสวน	139	52.85	124	47.15	263	100.00
5.บริการสปาผิวเปลือกมังคุด	103	39.16	160	60.84	263	100.00
6.ปรับปรุงระบบการจัดการด้านคุณภาพและปริมาณผลไม้ให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	115	43.73	148	56.27	263	100.00

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างครั้งนี้จำนวน 400 คน มีผู้ไม่เต็มใจจะจ่ายจำนวน 137 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนนี้มีเหตุผลของการไม่ยินดีจ่าย คือ คิดว่าการปรับปรุงดังกล่าวไม่คุ้มค่ากับราคาที่เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 54.01 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด รองลงมาไม่ยินดีจ่ายเนื่องจากมีรายได้น้อยแต่จะยินดีจ่ายหากมีรายได้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.55 รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงเหตุผลของการไม่เต็มใจจะจ่ายของรูปแบบคำถามปลายปิดครั้งเดียว

เหตุผลของการไม่ยินดีที่จะจ่าย	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. มีรายได้น้อย แต่ยินดีจ่ายถ้ามีรายได้มากขึ้น	35	25.55
2. คิดว่าการปรับปรุงดังกล่าวไม่คุ้มค่ากับราคาที่เพิ่มขึ้น	74	54.01
3. คิดว่าการปรับปรุงดังกล่าวไม่สามารถทำได้จริง	7	5.11
4. ไม่เข้าใจคำถามในแบบสอบถาม	4	2.92
5. อื่นๆ	17	12.41
รวม	137	100.00

การประเมินมูลค่าผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้ได้ใช้รูปแบบคำถามปลายปิดตอบครั้งเดียว โดยในการประมาณค่าทางสถิติสามารถเลือกใช้แบบจำลองโลจิต เมื่อกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนของแบบจำลองมีการแจกแจงแบบโลจิตติกส์ และแบบจำลองโพรบิต เมื่อกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของแบบจำลองมีการกระจายตัวแบบปกติ ซึ่งในการเลือกใช้แบบ

จำลองที่มีความเหมาะสม จะเลือกจากการเปรียบเทียบค่า Log-likelihood Function ของทั้งสองแบบจำลอง โดยจะเลือกใช้แบบจำลองที่มีค่า Log-likelihood Function สูงกว่า ดังนั้นในการคำนวณค่าความเต็มใจจะจ่ายเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จะใช้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณการผ่านแบบจำลองโลจิต แสดงรายละเอียดการเปรียบเทียบค่า Log-likelihood Function ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่า Log-likelihood function ของแบบจำลองโลจิต และ โพรบิต

ค่า Log-likelihood Function	
แบบจำลองโลจิต	แบบจำลองโพรบิต
-216.0798	-216.7566

ตารางที่ 9 แสดงผลจากการประมาณค่าสถิติของแบบจำลองโลจิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะจ่ายมีทั้งหมด 3 ตัวแปร คือตัวแปรรายได้(INC) ตัวแปรภูมิฐานะ(ADD) และตัวแปรระดับราคาเสนอ(BID) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 9 แสดงผลการประมาณค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบจำลองโลจิต

ตัวแปร	ค่า Coefficient	ค่า P-value	ค่าเฉลี่ย
Constant	1.636022	0.0691	-
GEN	-0.074982	0.7566	0.420000
AGE	-9.16E-05	0.9955	34.09000
STATUS	-0.113288	0.6829	0.532500
OCC	-0.396150	0.0972	0.467500
EDU	0.070417	0.1115	14.84000
INC	0.0000153	0.0052***	35,568.75
ADD	-0.642427	0.0450**	0.152500
BID	-0.016113	0.0000***	125.0000

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 5% , *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 1%

เพื่อความแม่นยำของข้อมูล ในการคำนวณหาความเต็มใจจะจ่ายเฉลี่ยต่อคนจะประมาณการข้อมูลผ่านแบบจำลองโลจิตอีกครั้ง โดยเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญมาประมาณค่า ได้แก่ ตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตัวแปรภูมิฐานะ และตัวแปรระดับราคาเสนอ ซึ่งผลการประมาณค่าทางสถิติพบว่าตัวแปรที่มีผลต่อความเต็มใจจะจ่ายลดลงเหลือเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรรายได้ และตัวแปรระดับราคาเสนอ ซึ่งตัวแปรรายได้และตัวแปรระดับราคาเสนอ มีเครื่องหมายเป็นไปตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรรายได้ มีเครื่องหมายเป็นบวกหมายความว่าโอกาสที่ผู้มีรายได้สูงเต็มใจจะจ่ายมีมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือระดับความเชื่อมั่น 99% ส่วนค่า

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรระดับราคาเสนอ มีเครื่องหมายเป็นลบ หมายความว่า เมื่อระดับราคาเสนอสูงขึ้น โอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะเต็มใจจ่ายก็จะน้อยลง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% สำหรับตัวแปรอิสระที่เหลือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงผลการประมาณค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบจำลองโลจิตโดยพิจารณาเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

ตัวแปร	ค่า Coefficient	ค่า P-value	ค่าเฉลี่ย
Constant	2.321293	0.0000***	-
INC	0.0000178	0.0001***	35,568.75
ADD	-0.366140	0.1161	0.152500
BID	-0.015686	0.0000***	125.0000

หมายเหตุ : *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 1%

ดังนั้นสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ปรากฏในตารางที่ 10 มาคำนวณหา ค่าความเต็มใจจะจ่ายได้จากสมการต่อไปนี้

$$E(WTP) = \frac{\alpha + \sum \gamma_k S_k}{-\beta}$$

จะได้ว่า

$$E(WTP) = \frac{2.321293 + (0.0000178)(35,568.75)}{-(-0.015686)}$$

และ

$$E(WTP) = 188 \text{ บาทต่อคน}$$

ฉะนั้นมูลค่าความเต็มใจจะจ่ายเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 188 บาทต่อคน และเมื่อนำไปคูณกับจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวสวนผลไม้ที่เปิดให้บริการลักษณะบูปเฟต์ผลไม้ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดในรอบ 1 ปี ซึ่งมีจำนวน 417,883 คนต่อปี จะได้มูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบูปเฟต์ผลไม้ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เมื่อมีการปรับปรุงด้านทัศนียภาพและรูปแบบกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมภายในสวน เท่ากับ 78 ล้านบาทต่อปี

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการประเมินมูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุงแฟต์ผลไม้ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้วยวิธีเทคนิคสมมติเหตุการณ์โดยใช้รูปแบบคำถามปลายปิดครั้งเดียว จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวสวนผลไม้ที่เปิดให้บริการบุงแฟต์ผลไม้ใน 3 จังหวัดดังกล่าวที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวสวนผลไม้บุงแฟต์ใน 3 จังหวัด ประกอบด้วย ค่าโดยสารทั้งขาไปและกลับเฉลี่ยเท่ากับ 598.02 บาทต่อคน ค่าอาหารและเครื่องดื่มเฉลี่ยเท่ากับ 421.51 บาทต่อคน ค่าที่พักเฉลี่ยเท่ากับ 636.95 บาทต่อคน และมีค่าใช้จ่ายด้านของฝากเฉลี่ยเท่ากับ 562.56 บาทต่อคน ซึ่งพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบไม่พักค้างคืน ทำให้โดยส่วนมากไม่มีค่าใช้จ่ายด้านที่พัก ทั้งนี้นักท่องเที่ยวส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 72 มีจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวคือสวนผลไม้บุงแฟต์ แต่อย่างไรก็ตามยังมีนักท่องเที่ยวอีกส่วนหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 28 ที่ไม่ได้มีสวนผลไม้บุงแฟต์เป็นจุดหมายปลายทางหลัก ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มักมีค่าใช้จ่ายทั้ง 4 ด้านสูงกว่านักท่องเที่ยวที่มีสวนผลไม้บุงแฟต์เป็นจุดหมายปลายทาง นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเต็มใจจะจ่ายค่าบริการเพื่อการปรับปรุงทัศนียภาพและเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมในสวน แต่มีบางส่วนที่ไม่เต็มใจที่จะจ่าย โดยเหตุผลที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เต็มใจที่จะจ่ายมากที่สุดคือคิดว่าการปรับปรุงที่เสนอไม่คุ้มค่ากับราคาค่าบริการที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความเต็มใจจะจ่ายค่าบริการต้องการให้สวนผลไม้รวมรายการอาหารคาวหวานที่แปรรูปจากผลไม้ภายในสวนไว้ในรายการบุงแฟต์มากที่สุด สำหรับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่ม คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเต็มใจจ่ายที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หมายความว่าโอกาสที่ผู้มีรายได้สูงเต็มใจจะจ่ายมีมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ และราคาเสนอ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเต็มใจจ่าย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% หมายความว่า เมื่อราคาเสนอสูงขึ้นโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะเต็มใจจ่ายก็จะน้อยลง ทั้งนี้จากการศึกษา พบว่า มูลค่าความเต็มใจจะจ่ายค่าบริการเพื่อการปรับปรุงทัศนียภาพและเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมภายในสวน เฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 188 บาทต่อคน และมูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุงแฟต์ผลไม้ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีค่าเท่ากับ 78 ล้านบาทต่อปี

การศึกษาเรื่องมูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุงแฟต์ผลไม้กรณีศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะ สรุปพอสังเขปได้ดังนี้

1. จากการที่ภาครัฐเร่งส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีเกษตรเพื่อกระจายรายได้ให้กับเกษตรกรและแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวให้กระจายไปทั่วทุกภูมิภาค ภายในปี พ.ศ. 2558-2560 ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าว การส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีเกษตรผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือเน้นการทำตลาดออนไลน์ เป็นการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนมากทราบข่าวการเปิดให้บริการบุงแฟต์ผลไม้ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต

2. การศึกษานี้พบว่า หากมีการปรับปรุงทัศนียภาพและรูปแบบกิจกรรมภายในสวน นักท่องเที่ยวจะเต็มใจจ่ายค่าบริการเพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ยเท่ากับ 188 บาทต่อคน ดังนั้น การศึกษานี้จึงเสนอให้มีการเพิ่มราคาค่าบริการคิดเป็นร้อยละ 50 ของราคาที่คำนวณได้ หรือประมาณ 94 บาทต่อคน เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์จากกลุ่มคนที่มีความเต็มใจจะจ่ายต่ำกว่าที่ราคา 188 บาทต่อคน และเพื่อเป็นการขยายฐานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้ให้กว้างขึ้นนั่นเอง

ทั้งนี้ แต่เดิมก่อนมีการปรับปรุง สวนผลไม้ให้บริการลักษณะบุฟเฟต์ผลไม้ส่วนใหญ่ มีการเก็บอัตราค่าบริการที่ 199 บาทต่อคน หรือที่ 300 บาทต่อคน ซึ่งการศึกษานี้จะนำเสนอแนวทางในการเก็บค่าบริการเพิ่มขึ้นภายหลังจากการปรับปรุง เป็น 2 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่หนึ่ง ให้เก็บค่าบริการก่อนการเข้าสวนเพิ่มขึ้น 94 บาทโดยตรง กล่าวคือ สำหรับสวนที่เดิมมีการเก็บค่าบริการก่อนเข้าสวนที่ 199 บาทต่อคน จะเพิ่มอัตราค่าบริการเป็น 293 บาทต่อคน ในทางปฏิบัติอาจกำหนดเป็น 300 บาทถ้วน และสำหรับสวนที่เดิมมีการเก็บค่าบริการก่อนเข้าสวนที่ 300 บาทต่อคน จะเพิ่มค่าบริการเป็น 394 บาทต่อคน ในทางปฏิบัติอาจกำหนดเป็น 400 บาทถ้วน หรือกลยุทธ์ที่สอง ให้เก็บค่าบริการก่อนการเข้าชมสวนในอัตราเดิม คือที่ 199 บาทต่อคน หรือ 300 บาทต่อคน เช่นเดิม แต่ให้นักท่องเที่ยวจ่ายเพิ่มสำหรับกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการเข้าร่วมภายในสวน ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวจ่ายค่าเข้าชม 199 บาท เพื่อเข้ามาทานผลไม้ แต่หากต้องการทานอาหารที่แปรรูปจากผลไม้ภายในสวนต้องจ่ายเพิ่มเป็นจำนวนเงิน 50 บาทต่อคน และหากต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมแปรรูปผลไม้อย่างง่ายด้วยตนเองต้องจ่ายเงินเพิ่มอีกเป็นจำนวนเงิน 50 บาท เป็นต้น

นอกจากนี้สวนผลไม้ควรส่งเสริมการขายด้วยการลดราคาค่าบริการสำหรับผู้เดินทางมาในวันธรรมดา เพื่อเป็นการเพิ่มอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวในวันธรรมดาที่โดยปกติแล้วจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นจำนวนน้อยกว่าวันเสาร์และวันอาทิตย์ และควรมีการลดราคาให้แก่คณะนักเรียนนักศึกษาที่เดินทางมาเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วย รวมถึงควรมีการให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยววัยสูงอายุ ซึ่งอาจไม่ใช่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน แต่เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะนี้ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน ดังนั้น ทางสวนผลไม้ควรมีการส่งเสริมการขายเพื่อกระตุ้นอุปสงค์ของกลุ่มผู้สูงอายุด้วย เช่น ให้นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ไม่ต้องจ่ายค่าบริการในวันเกิดหรือเดือนเกิด เป็นต้น

3. จากการประมาณการตัวเลขต้นทุนสิ่งปลูกสร้างและต้นทุนการบริหารจัดการภายในสวนผลไม้แต่ละสวนก่อนมีการปรับปรุง พบว่ามีค่าเฉลี่ยประมาณ 1,977,607 บาทต่อปีต่อสวน โดยมีรายรับก่อนการปรับปรุงเฉลี่ยเท่ากับ 3,477,292 บาทต่อปีต่อสวน ทำให้ได้ค่า B/C Ratio ก่อนมีการปรับปรุงเท่ากับ 1.75 โดยหลังการปรับปรุงทัศนียภาพและความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมแล้ว การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้จะสามารถสร้างรายได้ให้กับสวนผลไม้แต่ละสวนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเงินเฉลี่ย 1,492,400 บาทต่อปีสวน นั้นหมายความว่าผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวแบบบุฟเฟต์ผลไม้หลังการปรับปรุงรวมแล้วมีค่าเท่ากับ 4,969,692 บาทต่อปีต่อสวน ทั้งนี้คาดว่าต้นทุนหลังการปรับปรุงจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 10 ของต้นทุนเดิมก่อนการปรับปรุง ฉะนั้นต้นทุนหลังการปรับปรุงจะมี

ค่าประมาณ 2,175,368 บาทต่อปีต่อสวน ทำให้ B/C ratio หลังการปรับปรุงเท่ากับ 2.28 นั้นหมายความว่า หลังการปรับปรุงแล้วโครงการนี้ยังคงมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนนั่นเอง

ทั้งนี้ สวนผลไม้แต่ละสวนมีต้นทุนสิ่งปลูกสร้างเฉลี่ยสวนละ 3,141,071 บาทต่อสวน โดยคาดว่า สิ่งปลูกสร้างจะมีอายุการใช้งานประมาณ 30 ปี และมีต้นทุนการบริหารจัดการภายหลังการปรับปรุงเฉลี่ยประมาณ 2,060,195 บาทต่อปีต่อสวน ทำให้ภายหลังการปรับปรุง สวนผลไม้แต่ละสวนมีกำไรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 2,909,497 บาทต่อปีต่อสวน ดังนั้น เมื่อคำนวณหาระยะเวลาคืนทุนของสวนผลไม้บุฟเฟต์จากต้นทุนและผลตอบแทนหลังการปรับปรุงทัศนียภาพและเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมภายในสวนแล้ว พบว่า มีระยะเวลาคืนทุน เท่ากับ 1 ปี 1 เดือน

4. ในอนาคตคาดว่า การปรับปรุงดังกล่าวจะสามารถทำให้มูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้เพิ่มสูงขึ้นได้ เนื่องจากความเต็มใจจะจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นจากรายได้ประชาชาติที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น หรือจำนวนประชากรวัยแรงงานที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต อาจทำให้มูลค่าผลประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยวบุฟเฟต์สวนผลไม้เพิ่มขึ้นได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตามรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ที่นำเสนอต่อผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษานี้ อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเหมาะสมและความสะดวกในการบริหารจัดการระหว่างสวนขนาดเล็กและสวนขนาดใหญ่ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วการปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะมีความยั่งยืนหรือไม่ นั้น จะต้องมีการปรับใช้กันไปในอนาคต

5. จากการศึกษาในการประมาณฟังก์ชันความเต็มใจจะจ่าย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยว ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับราคาเสนอ ส่วนตัวแปรภูมิสำเนาไม่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการศึกษารั้งนี้ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน มีนักท่องเที่ยวที่มีภูมิสำเนาอยู่ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด คิดเป็นร้อยละ 15.25 หรือเพียง 61 คนเท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยเกินไป จึงอาจเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีภูมิสำเนาอยู่ใน 3 จังหวัดท้องถิ่นได้ไม่ดัดนัก ดังนั้น ในการศึกษาในครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่มีภูมิสำเนาอยู่ใน 3 จังหวัดท้องถิ่นให้มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความแม่นยำที่มากขึ้นของข้อมูลที่ประมาณการได้

นอกจากนั้นแล้ว การศึกษานี้ทำการศึกษาเฉพาะผลประโยชน์ในรูปตัวเงินหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้เท่านั้น แต่ไม่มีการศึกษาผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงินด้วย กล่าวคือ ในอนาคตการเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรจำเป็นต้องรักษาวินัยดั้งเดิมของคนในชุมชนท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ จึงทำให้เกิดประโยชน์ในรูปที่ไม่เป็นตัวเงินด้วย เช่น เกิดการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในชุมชน การดำรงไว้ซึ่งการทำเกษตรพื้นบ้าน หรือแม้กระทั่งการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้มีการศึกษามูลค่าที่ไม่เป็นตัวเงินดังกล่าวนี้ ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการศึกษามูลค่าผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงินด้วย นอกจากนี้ในการศึกษานี้ทำการเก็บข้อมูล

เฉพาะกลุ่มผู้มาใช้ประโยชน์ จึงทำให้ได้ผลการศึกษาเฉพาะมูลค่าจากการใช้ประโยชน์เท่านั้น โดยในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลจากผู้ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือผู้ที่ไม่เคยมาท่องเที่ยวสวนผลไม้บุฟเฟต์ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายของกลุ่มผู้ที่ไม่เคยมาเที่ยวสวนผลไม้บุฟเฟต์ รวมถึงทำให้สามารถเปรียบเทียบมูลค่า ระหว่างมูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์และมูลค่าที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เพื่อนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบบุฟเฟต์ผลไม้ให้เหมาะสมกับอุปสงค์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งสองกลุ่มต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2558). สรุปจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. สืบค้นจาก <http://agrotourism.doae.go.th/agro-stat.html>
- Department of Agricultural Extension. (2558). Tourist Statistics and Agricultural Tourism Revenue. Accessed from <http://agrotourism.doae.go.th/agro-stat.html>. (In Thai)
- ก้องภพ โนนสืบเผ่า. (2556). การศึกษาความเต็มใจจะจ่ายเพื่อการปรับปรุงความสะอาดและความปลอดภัยบนขบวนรถไฟของผู้โดยสารชั้น 2. (ภาคนิพนธ์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- KongphopNonseubphow. (2556). A Willingness to Pay Study for Service Improvements of Railway Authority of Thailand. (Independent Study) National Institute of Development Administration. (In Thai)
- ฐานิกร วิทยานันท์. (2554). การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวประเภทพิพิธภัณฑ์กรณีศึกษา: พิพิธภัณฑ์รัชกาลที่ 9. (ภาคนิพนธ์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Thanikorn Wittayabundit. (2554). Economic Valuation of Museum Tourism: A Case Study of Rama 9 Museum. (Independent Study) National Institute of Development Administration. (In Thai)
- ณัฐดนัย สันธินันท์. (2552). การศึกษามูลค่าการใช้ประโยชน์และความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียม: กรณีศึกษาป่าประจิมอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์.
- NatdanaiSuntinun. (2552). Economic Use Value and Willingness to Pay Study: A Case Study of Papra in Noppitum Sub-district, Nakornsritammarat Province. (Master Thesis). Kasetsart University, Faculty of Economics. (In Thai)
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. (2557). รูปแบบและกระบวนการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. Veridian E-Journal, 7(3), 310-321.
- NattapongChaisangprateep. (2557). Agricultural Tourism Business. Veridian E-Journal, 7(3), 310-321. (In Thai)
- เทพกร ณ สงขลา. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการใช้ทรัพยากรเกษตรของชุมชน: กรณีศึกษาท่องเที่ยวเกษตรข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์, 6(2).
- Teppakorn Na Songkhla. (2554). Agricultural Tourism and Community Agricultural Resources: A Case Study of Agricultural Tourism at Chang Klang in Nakornsritammarat Province. Management Science and Information Science, 6(2). (In Thai)
- พิมพ์ หิรัญกิตติ, อุดม สายะพันธุ์, เกียรติ ไบบักลัน, สุพรรณ อินทร์แก้ว และสมชาย หิรัญกิตติ. (2557). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย. สุทธิปริทัศน์, 28 (88), 363-384.

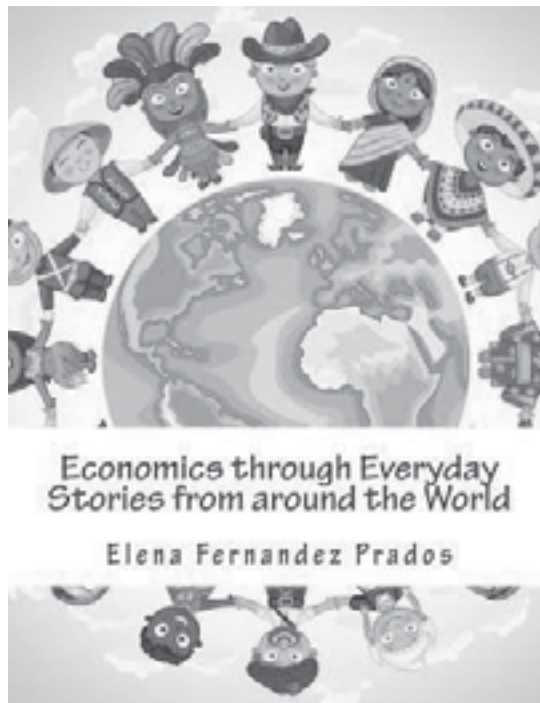
- PimpaHirunkitti, UdomSayapan, KayoonYaibuaklin, SupanneeInkaew, and SomchaiHirunkitti. (2557). Thai Tourists' Behavior of Agricultural Tourism. *Sutti-paritas*, 28 (88), 363-384.
- รติ ธีรการุณวงศ์. (2548). ความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการเข้าชมหมีแพนด้าและโครงการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์หมีแพนด้า. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์.
- Rati Teerakaroonwong. (2558). Willingness to pay for Panda Viewing and Panda Conservation Fund. (Master Thesis). Chiangmai University, Faculty of Economics. (In Thai)
- อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์. (2556). การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- Udomsak Seenprachawong. (2556). Economic Valuation of Environmental Resources. Bangkok: P.A. Living. (In Thai)
- ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร. (2548). การศึกษาความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ: กรณีศึกษา วนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Lerkratkantorn. (2548). Tourists' Willingness to Pay for Entrance Fee: A Case Study of Jedsaonoi Waterfall in Saraburi Province. (Master Thesis). Kasetsart University. (In Thai)

ภาษาอังกฤษ

- Adam, R.M., Bergland, O., Musser, W.N., Johnson, S.L., & Musser, L.M. (1989). User Fees And Equity Issues In Public Hunting Expenditures :The Case Of Ring-Necked Pheasant In Oregon. *Land Economics*, 65(4), 376-385.
- Baral, N., Stern, M.J., & Bhattarai, R. (2008). Contingent valuation of ecotourism in Annapurna conservation area, Nepal: Implications for Sustainable Park Finance and Local Development. *Ecological Economic*, 66 (2-3), 218-227
- Hannemann, M. (1984). Welfare evaluations in contingent valuation experiments with discrete choice responses. *American Journal of Agricultural Economics* 66: 332 – 341.
- Nam, S. Park, S. & Shin, H.C. (2015). Accessing the economic value of night view of bridge using contingent valuation method: the case of South Korea's Han-River Bridge. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 9(3), 360-370.
- Simpson, N & Hanna, G. (2010). Willingness to pay for a clear night sky: use of the contingent valuation method. *Applied Economics Letters*, 17, 1095–1103.
- Yacob, Rusli. (2009). A Contingent Valuation Study of Marine Parks Ecotourism:The Case of Pulau Payar and Pulau Redang in Malaysia. *Sustainable Development*, 2(2), 95-105.

Book Review**Thitima Puttitanun***

Title	Economics Through Everyday Stories from around the World (2016)
Author	Elena Fernandez Prados
ISBN	978-1523296415
Pages	76

* Associate Professor of Economics - Faculty of Economics, Kasetsart University, Phahonyothin Road, Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand - Email: fecotmp@ku.ac.th

This children book introduces principles of economics concepts in an accessible way, not only to children, but to adults seeking to understand economics. The author tells simple stories in different location around the world and illustrates how economics impact people's daily life. In contrast to traditional economics textbooks with technical terms, wording in this book is simple and easy to understand. Each concept is covered in about four pages. The book does a good job in breaking down complex concepts and illustrates through stories that everyone should be able to relate to. Moreover, at the end of each section, the author also summarizes economic concepts presented in each story to round up the readers' understanding.

There are 17 stories covering both microeconomics and macroeconomics concepts. In the first story, the author gently introduces readers to an economy, and how it evolves over time. The author also compares and contrasts simple economy in the past to a current modern economics today through an eye of a grandmother telling a story to her granddaughter. In the second story, economic cycle is introduced through a story of a family struggling through an economic downturn in the aftermath of a financial crisis happened in another country. This chapter not only suggests that there are ups and downs in economic cycles, but economies around the world are interconnected. The third tale is a happy-ending story of a farmer that discovers the concept of technology. New technology can enhance land and labor productivity. The fourth story is about demand and supply and factors that influence price. In a very short story, the author manages to summarize the effect of a change in demand and supply on market price while telling an inviting story. In the fifth story, the concept of price ceiling and its consequence is introduced through a relatable and simple story of a businessman. The sixth story revisits the concept of demand and supply illustrating how consumers react to the change in price using the narrative of a grandmother teaching her grandson on such topic.

In the seventh story, an experience of an immigrant comparing his life in his hometown and the city he now lives in demonstrates a perfect picture of purchasing power, a concept that even economic students are struggled with. The eighth story is an enticing tale of a man who has firsthand experience market competition and its effect. While he gains from market competition, his acquaintance faces hardship because of it. While the author only emphasizes the cause and effect of a market competition in the story, the readers can also see that there are gainers and losers from any government policy. In the ninth story, the author enlightens readers on benefits of international trade. While business entities might face intensified competition due to international trade, if they learn how to adjust properly, they can also gain from it. An inflation concept is explained through a story in chapter 10. In this story, readers learn about inflation which leads to a reduction in the purchasing power of the same amount of money through a

story of a young girl discovering inflation concept through her own investigation. This story is my favorite because not only it brilliantly captures the meaning of inflation, it also teach children to be an observer and try to discover the answer themselves. Continuing on the purchasing power concept, story number 11 is about how currency depreciation also leads to a reduction in the purchasing power of it even if foreign price does not change. This simple tale explains the change in value of a currency concept in a very relatable manner.

As for story 12, it takes readers through the effect of a financial crisis on people's life. The story relates many economic concepts such as unemployment, government's spending, and public debt in Greek economy. In story 13, the author digs deeper into government's spending and its budget. Without going into details, the author shows the importance of a good government who manages their revenue and spending efficiently. In the fourteenth story, the author excellently explains the relationship between risk and return. With a simple explanation along with a story to go with it, readers will easily understand such concept. The fifteenth story tells the reader of a relationship between interest rates, investment, and saving. The story is short but full of information that might make readers curious enough to acquire more knowledge on the topic. The sixteenth story explains items in a financial account, using an example from a naan store, making a boring task of defining terms into a fun exploration with example. The last story closes all the tales on moral value. The chapter talks about citizen's duty and good behavior. Even though it is not entirely economics concept but civil values keep society in order.

Overall, I think this is a great book to introduce economics to children, telling them that economics concepts are used in our everyday life and people use these concepts whether or not they have learned economics. The book is then good for any adults without economics training to start learning some key economics concepts. It can be used as an effective learning tool for students in principles of economics class where students can easily grasp economics ideas through tales told by characters in each chapter. As for those with some economics background, there are still many related theories that are not glossed over in each story. Economics instructors, therefore, can use this book as a class supplement, encouraging students to discuss key terms summarized at the end of each story, and expand them to other related economics theories helping characters in each story to solve their problems. For reasons above, I highly recommend this book to all readers, young and old.